■ **Dombi tanár úr 75 éves**

Arcképvázlat - leckekönyvek alapján

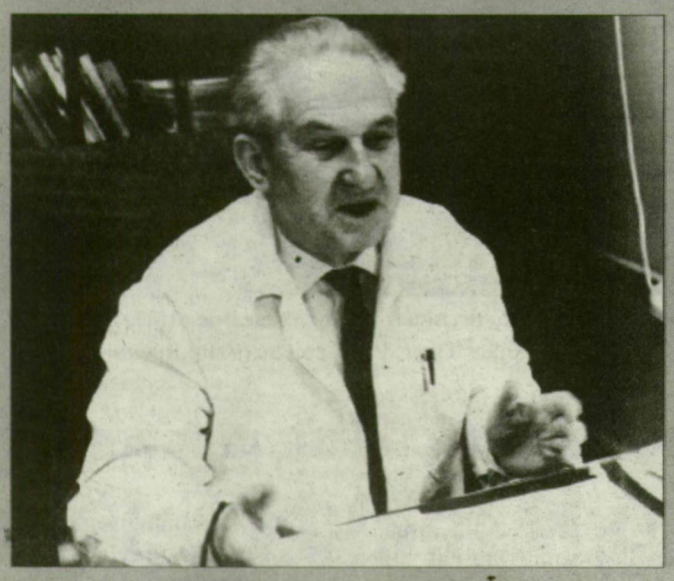

Dombi József: „Nincs olyan szeglet, amit ne ismernék" (Fotó: Révész Róbert)

„És arra tetszik emlékezni, tanár úr?..." Ismerjük az ilyen típusú mondatokat. Összetartó erejük van. Akár 25, vagy 30 év után is képesek felidézni a diákkort. Dr. Dombi Józsefnek vannak szép élményei az évfolyamtalálkozókról. Akiknek ő tanította a kísérleti fizikát, akik nála írták szakdolgozatukat – vagy éppen doktori értekezésüket a lumineszcencia tárgykörében – évtizedek múltán is emlékeznek ama bizonyos indukciós kísérletre. Ha sokra vitték és kérdi őket egy riporter, hogyan szerették meg a szakmát, a mondatot úgy kezdik: „Volt egy tanárom..." Az ilyen tanároknak köszönhető, hogy világszínvonalú diplomákat kapnak magyar egyetemisták – viszont őket a legritkább esetben kérdezi riporter... Hiszen „csak" tanítanak. Dr. Dombi József a JATE Optikai és Kvantumelektronikai Tanszékének nyugalmazott professzora még ma is; 10 esztendővel a nyugdíjba vonulása után, 75 éves korában. Születésnapjára József Attila emlékpslakettel tüntette ki az egyeteme.

■ – Valószínűleg akkor is bejárnék az intézetbe, ha nem lenne mód arra, hogy nyugdíjasként is alkalmazzanak. Nincs itt olyan szeglet, amit ne ismernék, amelynek a kialakításában, felszerelésében ne vettem volna részt – mondotta dr. Dombi József.

■ ***El tudom képzelni, hogy az itt eltöltött 45 éve alatt...***

– Bocsánat, több lesz az! 1938-ban érettségiztem Zalaegerszegen, felvételt nyertem a szegedi Pázmány Péter Tudományegyetem fizika-matematika szakára és Eötvös Kollégiumába. Csak zárójelben mondom, hogy a diplomámat már a Horthy Miklósról elnevezett tudományegyetemen állították ki, a Szegedi Tudományegyetemen lettem 1950-ben tanársegéd, a József Attila Tudományegyetem professzoraként mentem nyugdíjba. Ez persze mind ugyanaz az egyetem volt, csak a neve változott. De már 1941-ben, hallgató koromban a Kísérleti Fizikai Tanszéken dolgoztam, díjtalan gyakornokként.

■ ***Kik tanították?***

– Tessék, nézze meg a leckekönyvemet!

■ ***Riesz Frigyes, Kalmár László, Fröhlich Pál, Szőkefalvi-Nagy Gyula, Rédei László, Szőkefalvi-Nagy Béla... Impozáns névsor. És minden tárgyból jeles – nem, itt van kémiából egyetlenegy „jó".***

– Kaptam is érte az Eötvös Kollégiumban! Szidást. A mai főiskolai udvari épület második emeletén volt a kollégium, Náray Szabó István igazgatta, aztán őt összeesküvés címén lecsukták az 50-es években, Sasvári Kálmán, majd a szervetlen kémia professzora, Szabó Zoltán lett az igazgató. Kitűnőnek kellett lenni a kollégistáknak. 30 pengő ösztöndíjat kaptunk, ehhez még 25-öt fizettünk a teljes ellátásért. 1942-től már díjas gyakornok voltam, miközben az abszolutórium utáni gyakorló évemet a Baross Gábor gimnáziumban töltöttem. Két hét alatt abszolváltam a gyakorlatokat mindkét tárgyból és akkor az iskola igazgatója, Firbás Oszkár hivatott: – Jóska ecsém, akarsz-e Szegeden tanár lenni? A Szent István Kereskedelmi Iskolába nevezett ki Balogh Ányos cisztercita tanár, tankerületi főigazgató. A kísérleti fizikán is megmaradtam, mint díjtalan tanársegéd. Hanem aztán '44 szeptemberében jött a kiürítési rendelet, a kereskedelmi iskolát Kaposvárra telepítették. Bejöttem a tanszékre, az alagsorban ládákat szegeztek – a rendelet szerint az értékes műszereket el kellett menekíteni. Németországba mentek a vagonok, Sopron környékén bombázták a vonatot, minden odalett. Később hallottam, a környéken a gyerekek platina tégelyekben sütötték a homokpogácsát...

■ ***Professzor úr eközben Kaposvárott tanított?***

– Dehogy mentem én Kaposvárra, hanem haza, Zalaegerszegre, a szüleimhez. Aztán a „szezon végén", '44 novemberében be kellett vonulnom. Angol hadifogságba kerültem, onnan átszöktünk az amerikaiakhoz, így jöhettem haza '46-ban. Az iskolában már betöltötték a helyemet, két esztendeig Pakson tanítottam, aztán visszajöttem Szegedre és a Barossban lett állásom, az egyetemen pedig az orvostanhallgatók kísérleti fizikai előadásait tartottam. 1950-ben Budó Ágoston lett a professzor, akkor jöttem véglegesen az egyetemi intézetbe.

■ ***Mit lehetett csinálni egy felszerelés nélkül maradt kísérleti fizikai intézetben?***

– Fel kellett szerelni. Keserves volt, mindent úgy kellett összeépíteni, komplett mérőeszközről csak ábrándoztunk. Emlékszem az első mérésekre: legalább három-négy ember kellett hozzá a laborban, az egyik állította a hullámhosszdobot, a másik távcsővel olvasta le a galvanométer kijelzését, a harmadik kezelte a preparátumot, a negyedik stabilizálta az áramforrást... Éjfélekig dolgoztunk, beleértve Budó professzort is. Fröhlich professzor annak idején lumineszcencia kutatásokat kezdett el, Budó Ágoston is ezt folytatta; 1955-ben megjelentek a külföldi szaklapokban az első tudományos publikációk. A nemzetközi rangú szegedi lumineszcencia iskola tehát, mondhatni, szinte a semmiből indult... A tanszéket Ketskeméty István vette át Budó Ágoston halála után. A lumineszcencia vizsgálatokból fejlődtek ki az első lézerkísérletek, majd később kettévált a nagy intézet, Hevesi Imre vezette a kísérleti fizikát és megalakult Bor Zsolt tanszéke, az Optikai és Kvantumelektronikai Tanszék, amely most is alkalmaz engem.

■ ***Ön Budó professzor idejétől a tanszékvezető helyetteseként működött a nyugdíjig; mindent csinált, az önkizsákmányoló apró-munkát, szervezést, beszerzést; plusz elkészült a kandidátusi értekezése és egyáltalán nem mellesleg generációkat, orvostanhallgatókat, gyógyszerészeket, vegyészeket, fizikusokat, matematikusokat tanított. A több szemeszteres alapkollégium, a kísérleti fizika előadója – ma is. Mikor pihen? Hogyan kapcsolódik ki?***

– Minden nyáron hazamentünk Zalába – anyósoméknak segíteni kellett a szőlőben –, én maximum 10 napig ha maradtam, hiszen nyaranta lehetett a legnyugodtabban dolgozni az intézetben...

■ ***Kit szolgál ez a hatalmas világvevő rádió a szekrény tetején?***

– Engem természetesen. Amikor díjas gyakornok lettem, a központi illetményhivatalból, Pestről folyósították az illetményemet – hat hónap alatt ért ide. De egy összegben, ezer pengő. Akkor most egy nagyon jó rádiót veszünk – mondtam, és úgy is lett. Szerettem a zenét. Ehhez az Orion csúcsszuper darabhoz lemezjátszót is lehetett csatlakoztatni. Amikor jött a front és hazamentem, cipeltem magammal, nem mertem föladni, amit jól is tettem, mert a postára bízott ládáim közül el is veszett egy. A rádió Zalaegerszegen egy pincében került elrejtésre. Befalaztuk. Úgyhogy ezt bizony nem sikerült fölszabadítani, viszont eléggé tönkrement. Az Orion gyárban megreparálták, azóta is működik.

■ ***A többi berendezési tárgy is relikvia?***

– Az íróasztal Fröhlich professzoré volt, a szekrény is, az irattartó Budó Ágostoné – az ő tervei alapján készítették az egyetemi műhelyben. A ceruzatartót és a tappert szintén Fröhlich használta, ez a súlyos, öntöttvas talpú lámpa meg típusdarab a 30-as évekből. Szolgálnak, mint a gazdájuk...

Sulyok Erzsébet

■ **Az Express reménye:**

Izmosodás, növekvő forgalom

■ Bár még elvétve és tanácstalanul mutatja igazi fényét a Nap, mégis időszerű azon tanakodni, merre, hogyan és nem utolsó sorban mennyiért töltsük el nyári vakációnkat. Az alábbiakban az Express Rt. kivonatos kínálatával ismertetjük az olvasókat, mely cég nehéz időszakot élt meg a közelmúltban.

Az Express Utazási és Szálloda Rt. az elmúlt évben a privatizáció és a részvénytársasággá alakulás folytán olyan pénzügyi bázisaitól „szabadult meg" áron alul, mely veszteséget okozott a cégnek. Ugyanakkor hálózati rendszerük működőképes maradt, s irodáik a lehetőségekhez képest jó évet zártak. A privatizációs folyamatokon túl más érdekesség is történt az Expressnél, nevezetesen a tulajdonos új vezérkart állított össze a prosperitás érdekében. Ennek élén ezidő szerint *Tóth Tibor* áll, kinek neve nem ismeretlen a magyar üzleti életben: korábban a MÜSZI vezérigazgatója volt. Az iroda megőrzött értéke, hogy nagyon jó hálózattal rendelkezik, s minden megyeszékhelyen, illetve fontosabb városban képviselete van.

Az Express 1995–ös terveiről *Lénárt Béla*, a szegedi kirendeltség vezetője elmondta: mindenkit arra biztat, hogy tekintse meg katalógusokat, hiszen 24 országba szerveznek üdüléseket: olcsókat, drágakat is. A program összeállításánál gondoltak arra is, hogy az Express korábban mint diák–iroda szerepelt. *A tanulókra tekintettel például a görög–, vagy olasz szigetekre 10 százalékos kedvezménnyel utazhat valamennyi nappali tagozatos diák.* Ugyanezt a 10 százalékot a nászutasok is megkapják, sőt, az örökifjaknak, vagyis az időseknek is jár az egytizednyi kedvezmény. Lénárt Bélától azt is megtudtuk, hogy aki két hétre utazik, az a második hétre jelentős kedvezményben részesül.

Újdonság még az Express házatáján, hogy autóbuszparkjukat folyamatosan fejlesztik, a gépjárművek pedig a tavaszi és őszi időszakban kedvező áron vehető igénybe. Példával illusztrálva: egy görög, vagy osztrák, netán olasz körút öt éjszakával 17–20 ezer forintba kerül. *Egyedi kezdeményezés, hogy az USA–ba „továbbítják" azokat a fiatalokat, akik 15–18 évesek, középfokú angol nyelvtudással, s legalább általános iskolai végzettséggel rendelkeznek.* Ők tíz hónapig amerikai középiskolában tanulhatnak az Express segítségével, sőt, érettségi vizsgát is tehetnek.Természetesen nemcsak az országhatárokon túlra, hanem belföldre is szervez utakat az Express, hiszen – mint mondják – ez az idegenforgalom igazi próbája. Az Express munkatársai szeretnék a megyébe beutaztatások számát növelni, különös tekintettel Ópusztaszerre. Nem utolsó, és elengedhetetlen szempont, hogy az Express minden utast haza is hoz, ehhez megfelelő írásos garanciák állnak rendelkezésre.

Az Express változatlanul bocsát ki kedvezményes igazolványokat. Így például a nemzetközi diákigazolványt, mely számos kedvezményre jogosít, például a múzeumok félárú, esetleg díjmentes látogatására. Kevesen ismerik, viszont nagyon hasznos az a tanároknak adható igazolvány, mellyel egyes szolgáltatások szintén olcsóbban vehetők igénybe.

Az Express reményei szerint ezt az évet megizmosodva, növekvő sikerrel veszi, s bízik abban, hogy továbbra is bizalommal fordulnak hozzá az üzletfelek.

(arató)

ÉRTÉK SZAKÉRTŐ KEZEKBEN

A Pannon-Váltó Részvénytársaság tulajdonos 11 jónevű magyar társaságban – köztük olyan sikeres cégekben mint a Danubius, a Chinoin, a Centrum és a Graboplast. Márpedig egy ilyen részvénycsomag biztos befektetést jelent. Ilyen alapokon a jövedelmező gazdálkodás nem szerencse dolga.
A társaságról további részletes információt ad a Telemédia szolgálat. Telefon: 266-7007

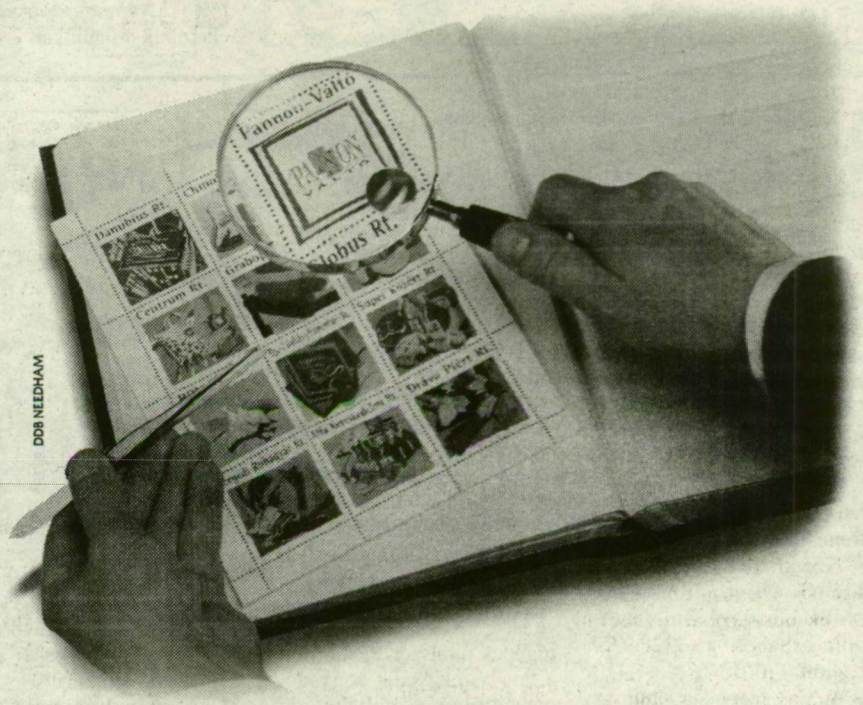

PANNON VÁLTÓ

VALÓSRA VÁLTHAT